

”Nästa, granne och främling”

De tre abrahamitiska religionernas möte den 23 april 2014

Årets första religionsdialogforum med de tre abrahamitiska religionerna ordnades den 23.4.2014 vid Kyrkostyrelsen i Helsingfors. Detta möte samlar representanter från judiska, kristna och muslimska håll för att diskutera olika teman utifrån sina egna religionstraditioner. Man har redan under en längre tid ordnat olika sorters religionsforum, exempelvis *Uskot-foorumi* som sammankallades av president Tarja Halonen. Dock uteblev ofta djupare teologiska diskussioner och fokus lades mera på samhällsfrågor. Detta ledde till att arbetsgrupperna kyrkan och judendomen och kyrkan och islam sammankallade ett första religionsdialogforum med fokus på teologiska frågor i november 2012. Sedan dess har gruppen sammankallats två gånger per år. Sedan 2013 har man även börjat använda Cambridge-metoden *scriptural reasoning*. Utifrån denna metod får deltagarna ett tema som de tar och förbereder sig för att tala om och utgår ifrån sina religionsskrifter. Tema som talats om under tidigare forum har varit: Offer, helig dag/vilodag och Guds nåd. Denna gång samlades man för att diskutera temat *ens nästa, granne och främling*. Från muslimskt håll hade vi på plats Anas Hajjar, imam och ordförande för Finlands muslimska råd och Okan Daher från tatarsamfundet. Den judiske representanten var Juha-Martti Haarti och från kristet håll hade vi TM Hanna Rissanen från kyrkan och judendomen -arbetsgruppen. Andra som fanns på plats kom från varierande bakgrund av de tre religionerna.

Temat för årets första religionsdialogforum var kring de tre religionernas syn på nästa, granne och främling. Anas Hajjar, Juha-Martti Haarti och Hanna Rissanen hade alla tre utifrån sina traditioner fått välja en text samt förbereda en kort presentation över den inför den samlade gruppen. Efter föredraget gick man vidare till frågor och kommentarer. Denna metod gör det möjligt för de som lyssnar att få en överblick om hur temat framställs i de andras heliga skrifter och öppnar till vidare reflektion. Nästan, granne och främling har alla tre en djup innebörd inom judendomen, kristendomen och islam.

Imam Hajjar presenterade om hur Koranen (särskilt surorna 49:13 samt 5:49 lyftes upp) beskriver behandlandet av ens nästa, ens granne och främlingen. Alla människor är sedan skapelsen jämlika och om Gud hade velat att alla människor ska vara lika och tro lika, så skulle han ha gjort dem till det. Men det gjorde han inte. Muslimer är uppmanade att visa givmildhet mot både den närstående grannen och den okände främlingen. Koranen tar även upp om hur viktigt det är att respektera de som hör till Bokens folk, kristna och judar.

Som nästa talare fick vi höra från den judiska synpunkten på nästa, granne och främling. Juha-Matti Haarti hade valt Lev. 19:17-18 om kärleken för ens nästa till lässtycke. Vissa delar av Lev. 19 kunde de muslimska representanterna även känna igen från Koranen. Efter inledningen diskuterades det mycket angående översättningar och hur ordens betydelse kan komma att få kontexten i en text att verka mycket annorlunda beroende på vem som läser den. Hebreiskan är ett mycket mångtydigt språk och de översättningar som finns för Tora och Talmud kan ibland te sig mycket annorlunda beroende på deras översättnings år. Tanken kring den judiska nästas kärlek är att den inte kräver att man ska direkt leva och till synes offra sig själv för den andre, utan att kunna respektera och våga även säga emot sin nästa utan att söka såra den andra.

Den judiske filosofen Martin Bubers relationsfilosofi lyftes upp som ett gott exempel för hur en judisk nästas kärlek kan se ut. Att kunna förstå, lyssna och till och med öppna sig som sårbar, men ändå inte låta sig förlora sin egen identitet och att kunna möta ens nästa som det annorlunda Duet. Under diskussionen som följde talades det om psaltarens ibland lite mera motstridiga kärleksbudskap jämt emot kärleksbudet från Lev. 19. Texter som psaltaren tvingar en att undersöka djupare betydelsen för ord som kärlek och respekt. Det uppmanades att man ska våga läsa och

begrunda även de texter som kan anses vara utmanade i frågor kring nästas kärlek. Jobs bok visar på hur alla människor kan relatera till de tyngre tider som människor går igenom sitt liv. Det visar på samhörighet, jämlikhet och en ödmjukhet inför Gud.

Som de kristnas text lästes Luk. 10:25-37 om den barmhärtiga samariern. Med liknelsen om samariern är det Jesus som ger svar på frågan om vem som är ens nästa. Vad Jesus vill lyfta fram i sin liknelse med samariern, är att alla människor har möjligheten att känna kärlek för ens nästa, det kräver inte att man ska ha en speciell relation till Gud utan alla är kallade till att hjälpa och ta hand om varandra.

I den diskussionen som följde undrades det lite över hur de lärda i liknelsen framställs. Från judiskt håll går det också att tolka att de som gick förbi den skadade var helt enkelt tvungna att gå förbi. Deras uppgifter som präst och levit krävde att de förbli rena och inte vidrör blod eller sjuka. Enligt Tora och Talmud måste de upprätthålla de renhetsförbund som ska upprätthålla hela Israels folks speciella plats inför Gud. Samariern är lagfrom endast inför Tora vilket gör att han i Jesus liknelse utför det som Tora ger bud om. Själva liknelsens vikt för kristna är dess relation till det dubbla kärleksbudet där man ska älska Herren över allt annat och sin nästa som sig själv. Uppmaningen att behandla sin nästa väl kan tyckas vara en glasklar sanning, men i praktiken har det visat sig vara något som människor fortfarande har mycket svårt att kunna komma ihåg.

Sammanfattning

Diskussionen flödade fritt under mötet. När väl den som hållit ett föredrag var färdig fick alla kommentera och fråga angående ämnet. Vad man kunde komma fram till under diskussionerna är att islam, kristendomen och judedomen har alla tre starka understöd från sina skrifter till att människans nästa, ens granne och den okände främlingen bör behandlas väl och rättvist. Men att det just de texter som bestyrker allmän medmännisklighet inte kanske alltid tas upp under bönetillfällen och textläsningar. Var och en tradition gör olika i hur och när temat tas upp och till vilka delar av skriften som tas till stöd. Det som även diskuterades mycket om var hur viktigt det är att våga diskutera de texter som kan verka både aggressiva och motstridiga tidigare nämnda kärleksbudskap. Sådana texter hittas i alla de tre monoteistiska religionerna där människor behandlar varandra och uppmanas behandla varandra mycket hårt. Även dessa texter bör ha en plats för vidare diskussion där man kan undersöka betoning av språket, tidslinjen för skriften och ordens betydelse, både utifrån ursprungsspråket och hur man låtit det översättas. Under dagens tema diskuterade man kort om hur översättningar och betydelsen för kärlek och respekt i många fall kan vara mycket olika.

Många frågor och kommentarer blev tyvärr obesvarade pga. tidsbrist. Men den iver och välvilja man såg i deltagarnas ögon visar på hur viktig och levande denna religionsdialog mellan de tre abrahamitiska religionerna är. När forumet avslutades frågade man deltagarna om det ansågs finnas behov för fortsatt dialog. Alla kring borden samtyckte och det diskuterades sedan om följande mötesplats, tid och tema. Religionsforumet avslutat börjar nu väntan inför nästa som kommer att hållas i oktober, där nya frågor kommer att lyftas fram och arbetandet för det goda samarbetet mellan kristna, judar och muslimer i Finland fortsätter.

Carolina Lindström, teol stud

Författaren är en huvudämnesstuderande i dogmatik i Teologiska fakulteten vid Åbo Akademi. Under våren 2014 har hon bl.a. koncentrerat sig på religionsdialogens frågeställningar.